

تعارض ظاهری و باطنی در ساختار حقوق خانواده در ایران

دکتر سیاوش شمس :

در نظام حقوقی ایران، ساختار روابط خانوادگی به‌ویژه در حوزه زوجیت، در ظاهر مبتنی بر اصول مردسالارانه و تقدم حقوقی مرد بر زن طراحی شده است. اما بررسی دقیق‌تر نشان می‌دهد که

(ادامه)

دکتر سیاوش شمس :

یادداشتی حقوقی درباره تعارض ظاهری و باطنی در ساختار حقوق خانواده در ایران

در نظام حقوقی ایران، ساختار روابط خانوادگی به‌ویژه در حوزه زوجیت، در ظاهر مبتنی بر اصول مردسالارانه و تقدم حقوقی مرد بر زن طراحی شده است. اما بررسی دقیق‌تر نشان می‌دهد که در عمل، این ساختار نه‌تنها واجد چنین کارکردی نیست، بلکه در بسیاری از موارد، مرد را در معرض الزامات پولی و مالی یک‌جانبه و غیرمتعادل قرار می‌دهد که با اصول عدالت، انصاف و توازن حقوقی در تعارض است.

از جمله مصادیق این وضعیت می‌توان به الزام قانونی مرد به ایفای تکالیف **پولی** و **مالی** متعددی نظیر مهریه، نفقه، اجرت‌المثل ایام زناشوئی، نحله، مهرالمثل و ... اشاره کرد. این الزامات، حتی در شرایطی که زن به‌صورت مستند مرتکب نقض تعهدات زناشویی از جمله خیانت شده باشد، همچنان به‌عنوان حقوق مسلم و قابل مطالبه برای وی و حتی وراثت ایشان باقی می‌مانند. در چنین شرایطی، مرد نه‌تنها امکان دفاع مؤثر ندارد، بلکه در معرض ضمانت اجرای کیفری نظیر حبس نیز قرار می‌گیرد.

در مقابل، در نظام‌های حقوقی پیشرو نظیر ایالات متحده آمریکا، روابط زوجین بر پایه مشارکت برابر، استقلال **پولی** و **مالی** و مسئولیت متقابل استوار است. در این نظام‌ها، هیچ‌یک از طرفین صرفاً به دلیل جنسیت، مکلف به ایفای تعهدات **پولی** و **مالی** یک‌جانبه نیستند. بلکه اصل بر آن است که زن و مرد در ساختن زندگی مشترک، دوشادوش یکدیگر تلاش کنند و در صورت اثبات خیانت، طرف خاطی ملزم به پرداخت بخشی از دارائی خود به طرف مقابل می‌شود. این رویکرد، تجلی عینی عدالت و اخلاق در نظام حقوقی است.

این تعارض زمانی آشکارتر می‌شود که زنان در ایران، در حوزه‌هایی چون حجاب، ارث و آزادی‌های شخصی، خواهان بهره‌مندی از قوانین مترقی غربی هستند و با استناد به مقتضیات زمان، شریعت اسلامی را ناکارآمد و متعلق به گذشته می‌دانند.

اما همین اشخاص، در مقام مطالبه حقوق پولی و مالی در دادگاه، با استناد به شرع مقدس اسلام، خواهان دریافت کامل مهریه، نفقه، اجرت‌المثل و سایر الزامات پولی و مالی مقرر در قانون می‌شوند. این دوگانگی در پذیرش مبانی حقوقی، نه تنها موجب بی‌ثباتی در اجرای عدالت می‌شود، بلکه مردان را در موقعیتی قرار می‌دهد که باید بار سنگین تعهدات پولی و مالی را در غیاب هرگونه حمایت یا توازن حقوقی تحمل کنند.

در نتیجه، می‌توان گفت که مردان ایرانی در بسیاری از موارد، قربانیان خاموش ساختارهایی هستند که در ظاهر به نفع آنان طراحی شده، اما در عمل، آنان را در برابر مجموعه‌ای از مسئولیت‌های پولی و مالی و بطور یک‌جانبه قرار داده است. اصلاح این وضعیت، مستلزم بازنگری در مبانی فقهی و حقوقی نهاد خانواده، با هدف تحقق عدالت، توازن و مشارکت واقعی زن و مرد در زندگی مشترک است؛ به گونه‌ای که هیچ‌یک از طرفین صرفاً به دلیل جنسیت، مورد امتیاز یا اجحاف قرار نگیرد.

ابراهیم عماد :

با درود،

تحلیلی

انصاف مدارانه.

عدالت، ابزاری در دست حکومتیان حکمرانی نما ایدئولوگ مسلک اعم از دینی و سکولاری برای حکومت فردمحورپندارانه برگرده ملت‌ها بیش نبوده و نیست.

بجای آن در مباحث حقوقی اجتماعی، پدیده «انصاف» وجود دارد که مبتنی بر میزان مثبت و منفی و آثار ناشی از آنها در فعالیتهای اشخاص در محیط اجتماعی با محوریت حقوق انسان و انسانیت آنها می باشد که میتواند ملاک قضاوت در محاکم قرار گیرد.

موضوع مفصل هست و در کامنت نمی گنجد.

حق یار و یاور صادقان و منصفان با حقوق ملتها باد

اطلاعات حقوقی اقتصادی تاسیسی و معاهداتی بیشتر :

<https://ebrahimemad.net/fa/scientific-sites-fa/rule-of-right-fa/definition-explicative-fa/>

«آینده فضای کار و کسب»

در فرایند، فعالیتهای حقوقی اقتصادی

تاسیسی اشخاص

در محیط اجتماعی کشورها

و معاهداتی در سطح بین ملل

<https://ebrahimemad.net/fa/nvsd-conferences-fa/videos-fa/v-emad/legeco-fa/emad-aeta/>